

УДК 378.147.091.33-047.22:51

**ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ**

Шведова Я.В.

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

У статті проаналізовано досвід застосування мультимедійних технологій у професійній підготовці студентів Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Використання мультимедійних технологій у практиці університетської освіти сприятиме підвищенню якості підготовки фахівців, створенню нового освітнього інформаційного середовища, підвищенню рівня інформаційної культури викладачів вищої школи.

Ключові слова: мультимедійні технології, студент.

**ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ
ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ**

Шведова Я.В.

В статье проанализирован опыт применения мультимедийных технологий в профессиональной подготовке студентов Харьковского национального университета имени В.Н. Каразина. Использование мультимедийных технологий в практике университетского образования будет способствовать повышению качества подготовки специалистов, созданию новой образовательной информационной среды, повышению уровня информационной культуры преподавателей высшей школы.

Ключевые слова: мультимедийные технологии, студент.

FEATURES OF THE USE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES ARE IN AN EDUCATIONAL PROCESS

Shvedova Y.V.

In the article experience of application of multimedia technologies is analysed in professional preparation of students of Kharkov Karazin National University. The use of multimedia technologies in practice of university education will assist upgrading of preparation of specialists, creation of new educational informative environment, increase of level of informative culture of teachers of higher school.

Keywords: multimedia technologies, student.

Одним із пріоритетних напрямів розвитку вищої освіти є активне впровадження інформаційних технологій у навчальний процес.

Сьогодні для студента традиційні джерела отримання інформації, такі, як підручник або мова педагога втрачають своє колишнє значення, що призводить до зниження пізнавальної активності студента. Випускник сучасного вузу, повинен вміти самостійно, активно діяти, приймати рішення, гнучко адаптуватися до мінливих умов життя.

Безсумнівно, що використовуючи лише традиційні методи і технології навчання у вузі, вирішити цю задачу неможливо. Нові знання, нові технологізовані покоління вимагають нових форм подання навчального матеріалу.

У перекладі з англійської multimedia – багатокомпонентне середовище, яке дозволяє використовувати текст, графіку, відео і мультиплікацію в режимі діалогу і тим самим розширює сфери застосування комп'ютеру в учбовому процесі. З'являється можливість поєднувати теоретичний і демонстраційний матеріали.

Питаннями застосування мультимедіа в освіті займалися американські учені D.M. Willows і H.A. Houghton. Вони розглянули загальні питання організації навчання, викладання окремих предметів із застосуванням мультимедіа і засоби комп'ютерного моделювання [5].

Аналіз робіт вітчизняних і зарубіжних дослідників, педагогів, психологів дає підстави стверджувати, що використання мультимедіа

дозволяє вирішити дидактичні питання з великим освітнім ефектом, може стати засобом підвищення ефективності навчання, значно скорочує час, відведений на вивчення обов'язкового учбового матеріалу, дає можливість істотно поглибити і розширити круг даної проблеми і питання [1,2,3,4,5]. Мультимедіа не лише забезпечує множинні канали подання інформації, але і створює умови, коли різні середовища доповнюють один одного.

Використання під час лекції мультимедійних презентацій дозволяє підключити до засвоєння інформації візуальні механізми сприйняття. Крім того, наявність тексту лекцій в електронному вигляді, до якого студенти мають доступ в будь-який час та можуть роздрукувати і мати перед собою під час лекції, дозволяє відійти від традиційної системи викладання «лекція-конспект», коли під час викладання педагогіки викладач часто намагається подати якнайбільші обсяги інформації, які студентам доводиться механічно записувати без можливості зрозуміти сутність теми. Доцільність використання мультимедійних презентацій з педагогіки зумовлена:

- інтенсифікацією навчання за рахунок економії навчального часу при використанні слайдів;
- підвищенням наочності матеріалу та полегшенням його сприйняття завдяки компактному і чіткому поданню навчальної інформації;
- розширенням та поглибленням змісту навчання з дисципліни, що вивчається;
- здійсненням оперативного зворотного зв'язку за допомогою зорового контакту з аудиторією студентів.

Для того, щоб реалізувати мету конкретної лекції потрібно ретельно підібрати матеріал слайдів, супроводжувати презентацію чіткими аргументованими викладками, дотримуватися емоційності викладу.

Дуже корисно включити якусь додаткову інформацію, яку можна використовувати для підтримки основних ідей лекції. Тобто – після того, як виділені основні ідеї презентації, необхідно підібрати матеріал, що супроводжує ці ідеї.

Такою додатковою інформацією можуть бути: приклади, порівняння, цитати, відкриття; статистика, графіки, таблиці, відеоматеріали тощо.

Наприклад, у презентаційних матеріалах щодо виховання особистості можна виділити такі основні ідеї:

- проблема мети виховання існує в будь-якому суспільстві;
- мета виховання обумовлена об'єктивними закономірностями розвитку суспільства;
- підвищення зацікавленості студентів здійснювати методом проблемного викладу навчального матеріалу;
- підвищення зацікавленості студентів також можливе за рахунок відеоматеріалів, взятих з кінофільмів, що демонструють приклади різноманітних ситуацій з теми, що вивчається.

Як і будь-який виступ перед аудиторією, мультимедійна презентація лекції повинна складатися з таких етапів: вступ, розкриття основних ідей, висновок.

Для того, щоб досягти цілей вступу, потрібно привернути увагу аудиторії до матеріалу, який необхідно засвоїти, це можуть бути цитати, наприклад: «Знання без виховання – це меч у руках божевільного» (Д. Менделєєв) або «Знання не можуть бути перелиті, немов із посудини, з однієї душі в іншу.» (Платон), проблемні запитання: «Знання – це знаряддя, чи мета?», педагогічні ситуації, відображення народної мудрості у приказках та прислів'ях: «У народі кажуть, що існує три основних нещастя у житті людини: старість, смерть та погані діти. Старість неминуча, смерть невблаганна, а поганих дітей можна уникнути, якщо їх гарно виховати». Крім цього можна використовувати декларативні заяви, історії з життя видатних людей тощо.

Ефективність розкриття основних ідей у презентації залежить від її чіткої структуризації, підбору тексту, схем та малюнків (студенти не повинні напружуватися, читаючи слайди).

Мовні якості електронного тексту в презентаціях значно відрізняються від відповідних характеристик друкарського тексту, тому слід використовувати переважно короткі чіткі і лаконічні фрази, орієнтовані на привабливість та ясність викладу тексту.

Програма PowerPoint дозволяє також робити розгалужені презентації, якими можна управляти вже під час лекції. Тому у разі потреби і за наявності деякого досвіду можна легко «підлаштуватися» до

настрою аудиторії та враховувати контингент студентів відповідного факультету.

Для того, щоб логіка подачі матеріалу не порушувалася, а студентам легко було за нею стежити, потрібно продумати переходи: від вступу до основної частини презентації; від однієї основної ідеї до іншої; від одного слайду до іншого.

Перехід – це зв'язок між закінченням однієї важливої ідеї і початком іншої.

Обов'язково треба продумати, як дати аудиторії зрозуміти, що закінчилось обговорення одного положення лекції і далі слідує наступне.

Особливу увагу потрібно приділити висновку. Яскравий висновок, що запам'ятовується, дуже важливий для успіху всієї презентації.

Висновок повинен бути позитивним і упевненим. У висновку можна використовувати всі ті прийоми, які підходять для вступу: цитати, риторичні питання, ситуації з життя, поточні події або історії з життя відомих людей (педагогів, філософів, вчителів тощо).

Загальновідомо, що будь-яка інформація набагато краще сприймається, коли вона викликає позитивні емоції. Тому для того, щоб провести презентацію на високому рівні лектору потрібно проявити організованість; мати хороший словарний запас; володіти почуттям гумору; керувати аудиторією, проявляючи гнучкість у висвітленні основних ідей; емоційно висвітлювати теоретичний матеріал. Основна ж вимога до лектора – це ентузіазм і настрої на досягнення мети, бо саме поставлені цілі визначають вибір форм і методів навчання, які дозволяють швидше досягти мети заняття; впливають на підвищення мотивації студентів та ступінь засвоєння навчального матеріалу; здатність до тривалого запам'ятовування нових знань; сприяють формуванню умінь використовувати одержані знання і навички в роботі; спонукають до творчого підходу використання знань; стимулюють потребу в їх вдосконаленні і поглибленні.

Окрім цього, ми використовуємо мультимедійні презентації в проєктній діяльності студентів, які отримують завдання оформити кінцевий результат проєктної діяльності у вигляді електронної презентації і захистити його на занятті. Так, наприклад, на філософському, соціо-

логічному факультетах ХНУ імені В.Н.Каразіна студентами підготовлено і захищено ряд проектів, представлених у вигляді мультимедійних презентацій.

Опитування студентів ХНУ імені В.Н. Каразіна показало, що використання мультимедійних презентацій сприяє підвищенню пізнавальної активності студентів, позитивному емоційному настрою, концентрації уваги, підвищенню якості засвоєння матеріалу.

З іншого боку, існують і проблемні точки використання мультимедійних технологій. Передусім, ця наявність декількох паралельних потоків інформації (текст лекції окремо, зоровий і звуковий ряд окремо; занадто швидкий темп читання лекції і зміни слайдів, дрібний нечитаний шрифт і відсутність послідовності при відтворенні складних малюнків і схем (в результаті студенти бачать підсумкову схему, не уявляючи, як її замалювати). Іноді буває, що усі ці недоліки поєднуються в одній презентації: кожні 10-30 секунд міняються переобтяжені малюнками і найдрібнішим текстом слайди, усе це відбувається під музику і з великою кількістю анімації, що знижує науковість викладання.

Практика роботи з мультимедійними презентаціями показує, що при їх створенні необхідно:

- по-перше, використовувати рубані шрифти (наприклад, різні варіанти Arial або Times), розмір шрифту має бути досить великий 35-60 пунктів для заголовків і 25-30 пунктів для основного тексту. Іноді добре виглядає жирний шрифт;

- по-друге, важливо підібрати правильне поєднання для фону і шрифту. Вони повинні контрастувати, наприклад, фон – світлий, шрифт – темний. Слайдів не повинно бути надто багато, інакше вони швидко мінятимуться і часу для запису у студентів не залишиться. Оптимальна кількість слайдів – не більше 25 слайдів на 90 хвилин;

- по-третє, слайди не слід перевантажувати текстом і картинками, вставляти великі таблиці, оскільки студентам стає незрозумілим, що потрібно робити в даний момент: слухати лектора або перемальовувати слайд;

- по-четверте, слайди мають бути синхронізовані з текстом лекції. Презентація повинна доповнювати, ілюструвати те, про що йде мова

на зайнятті. Вона не повинна бути головною частиною лекції або дублювати матеріал;

- по-п'яте, посилити ефект від використання презентації можна роздрукувавши складні малюнки, таблиці. Не варто використовувати музичний супровід, якщо він не несе смислового навантаження, оскільки музика відволікатиме і розсіюватиме увагу – важко одночасно слухати лектора і музику. Те ж відноситься і до анімаційних ефектів: вони не повинні використовуватися як самоціль.

У статті розглянуті лише деякі аспекти використання мультимедійних презентацій у курсі вивчення педагогіки. Використання мультимедійних технологій у практиці університетської освіти сприятиме підвищенню якості підготовки фахівців, створенню нового освітнього інформаційного середовища, підвищенню рівня інформаційної культури викладачів вищої школи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Георгіаді О.А. До питання про застосування засобів медіа-освітніх технологій у навчанні майбутніх учителів філологічних спеціальностей / О.А. Георгіаді // *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Проблеми педагогіки середньої і вищої школи.* – 2013. – Т.26 (65), №1. – С. 192-204.
2. Григорьев С.Г., Гриншкун В.В. Использование мультимедиа-технологий в общем среднем образовании. – Москва, 2006.
3. Захарова И.Г. Информационные технологии в образовании: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 192 с.
4. Каптерев А.И. Мультимедиа как социокультурный феномен. Уч. пособие. – М.: ИПО Профиздат, 2002. – 224 с.
5. Woolley Benjamin. *Virtual Worlds: A Journey in Hype and Hyperreality.* – Oxford: Blackwell, 1992; Cotto Bob, Richard Oliver. *Understanding Hypermedia: From Multimedia to Virtual Reality.* – London: Phaidon Press, 1993.